

POSTANOWIENIE

25 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski

na posiedzeniu niejawnym 25 października 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa E. W. i P. B.
przeciwko Bank AG w W. Oddział w Polsce
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku AG w W. Oddział w Polsce
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z 8 marca 2023 r., XXVII Ca 241/22,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną w części dotyczącej punktu 1. zaskarżonego wyroku;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałej części;**
- 3. zasądza od Bank AG w W. na rzecz E. W. i P. B. po 1350 złotych zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwany Bank AG w W. Oddział w Polsce wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 8 marca 2023 r., zaskarżając ten wyrok w całości, wnosząc o jego uchylenie, zniesienie postępowania przed Sądem Okręgowym w zakresie objętym nieważnością postępowania i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości jak również o uchylenie w części wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli w Warszawie z 23 listopada 2021 r. i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa także w pozostałej części, ewentualnie o uchylenie wyroku w całości, jak również o uchylenie w części wyroku Sądu

Rejonowego i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 4 ust. 2, art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”), art. 65, 354, 358 § 2, art. 385¹ § 1 i 2, art. 385² k.c., art. 69 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej: „pr.bank.”) oraz art. 496 k.c. w zw. art. 497 k.c. Ponadto skarżący powołał się na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne:

1) Czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt indeksowany kursem waluty obcej klauzul spreadowych nieokreślających głównego przedmiotu umowy, za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne, prawidłowym jest przyjęcie nieważności całej umowy, skoro klauzule ryzyka walutowego, określające – zgodnie z jednolitym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – główny przedmiot tej umowy, nie stanowią niedozwolonych (nieuczciwych) warunków umownych?

2) Czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt indeksowany do waluty obcej klauzul odnoszących się do indeksacji kredytu kursem waluty obcej za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne i w konsekwencji przyjęcia upadku umowy jako konsekwencji wyeliminowania z niej mechanizmu indeksacji, kierując się zasadą utrzymania umowy w mocy oraz mając na uwadze postulat przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w przypadku braku nieuczciwych warunków umownych, prawidłowe jest odwołanie się, jako do podstawy dla określenia oprocentowania zobowiązań kredytowych wyrażonych w walucie polskiej, do stawki referencyjnej WIBOR, skoro w umowie wiążącej strony stawka ta występuje i jest ona definiowana jako odnosząca się do kredytów nieindeksowanych, wyrażonych w walucie polskiej?

3) Czy wobec umożliwienia kredytobiorcom posiadającym kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska dokonywania spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonania przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie na podstawie art. 69 ust. 3 pr.bank., wzięwszy pod uwagę aksjomat racjonalności krajowego ustawodawcy, uzasadnione jest przyjęcie, że kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska są kredytami udzielonymi w złotych polskich, skoro dokonanie przez kredytobiorcę spłaty raty kapitałowo-odsetkowej albo dokonanie przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w walucie, do której denominowany lub indeksowany jest kredyt, prowadzi do skutecznego spełnienia świadczenia wynikającego ze stosunku zobowiązaniowego w postaci umowy kredytu oraz zaspokojenia wierzyciela w osobie kredytodawcy, bez konieczności dokonywania jakichkolwiek przeliczeń bądź innych operacji walutowych wpłacanych przez kredytobiorcę środków w walucie innej, niż waluta krajowa?

Skarżący wskazał również, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania z uwagi na naruszenie art. 367 § 3 k.p.c. w zw. z art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (dalej: „ustawa COVID-19”) przez rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy na skutek apelacji od wyroku Sądu Rejonowego w składzie jednego sędziego, w miejsce wymaganego składu trzech sędziów.

W odpowiedzi na skargę powodowie wnosili o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu procesowym skarga kasacyjna przysługuje tylko od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania

kończących postępowanie w sprawie. Nie jest więc dopuszczalna skarga kasacyjna od rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji w przedmiocie sprostowania zaskarżonego apelacją wyroku sądu pierwszej instancji. Z tego względu skarga kasacyjna w części dotyczącej pkt 1. zaskarżonego wyroku podlegała na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. odrzuceniu jako niedopuszczalna.

Odnosząc się do przesłanki kasacyjnej opartej na zarzucie nieważności postępowania, Sąd Najwyższy zauważa, że twierdzenia skarżącego są na tej płaszczyźnie całkowicie chybione. Zdaniem skarżącego, w sprawie zachodzi nieważność postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. (skład sądu orzekającego sprzeczny z przepisami prawa) z uwagi na rozpoznanie sprawy w składzie jednego sędziego na posiedzeniu niejawnym. Jak jednak wynika z art. 15z¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19 w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w sprawach rozpoznawanych według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego; prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zawłość lub precedensowy charakter sprawy.

Rozpoznanie sprawy przez Sąd Okręgowy w składzie jednego sędziego było zatem zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Orzekanie przez sąd drugiej instancji w składzie trzech sędziów było bowiem fakultatywne. Wykładnia przepisów, do których odwołują się skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, przyjęta w mającej moc zasady prawnej uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, obowiązuje od dnia podjęcia tej uchwały i dotyczy orzeczeń wydanych po tej dacie. Wskazana uchwała nie mogła mieć wobec tego wpływu na rozstrzygnięcie, skoro zaskarżony wyrok zapadł przed jej podjęciem.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie,

jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w orzecznictwie i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. np. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem jest odrębną konstrukcyjnie i funkcjonalnie częścią skargi kasacyjnej i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi argumentów na uzasadnienie podniesionych w nim twierdzeń. Rolą Sądu Najwyższego nie jest bowiem domyślanie się lub poszukiwanie okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, ponieważ mimo że argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie SN z 14 maja 2020 r., I CSK 380/19).

Skarżący nie sporządził w sposób prawidłowy uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w zakresie potrzeby wykładni wskazanych w skardze przepisów. Pomimo bowiem wskazania szeregu przepisów, które zdaniem skarżącego, wymagają dokonania wykładni, co powinno wiązać się z

odrębnym uzasadnieniem dla każdego z nich, skarżący sporządził tylko jedno wspólne uzasadnienie, z którego dodatkowo wynika, że zarówno Sąd Najwyższy, jak i Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wypowiadały się już obszernie odnośnie do wykładni tych przepisów.

Natomiast istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Sformułowane przez skarżącego zagadnienia prawne nie czynią zadość tym wymaganiom. Sąd Najwyższy wypowiadał się już w przedmiocie tak sformułowanych zagadnień, odmawiając przyjęcia do rozpoznania zbliżonych treściowo skarg kasacyjnych, m.in. w postanowieniach z 8 grudnia 2022 r., I CSK 3748/22; z 1 lutego 2023 r., I CSK 6288/22; z 29 marca 2023 r., I CSK 6975/22; z 14 czerwca 2023 r., I CSK 1146/23, oraz z 24 sierpnia 2023 r., I CSK 1919/23, I CSK 2007/23 i I CSK 2093/23, do których uzasadnień odsyła w celu uniknięcia zbędnych powtórzeń.

Wymaga jednak podkreślenia, że skarżący zdaje się nie dostrzegać, iż wskazywane przez niego zagadnienia były w ostatnim czasie przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Nie są to więc zagadnienia nowe (zob. m.in. wyroki SN: z 15 stycznia 2021 r., I CSKP 5/21; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22; z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 18 maja 2022 r., II CSKP 362/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 19/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 662/22; z 27 maja 2022 r., II CSKP

314/22; z 1 czerwca 2022 r., II CSKP 364/22; z 30 czerwca 2022 r., II CSKP 656/22). Taka konstrukcja skargi, ignorująca aktualne orzecznictwo, które odpowiada na stawiane przez skarżącego pytania, musi budzić stanowczy sprzeciw.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w zakresie w jakim nie podlegała ona odrzuceniu, a stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych obciążył skarżącego kosztami postępowania kasacyjnego.

[ms]

D.Z.

